

Sytuacja bezpieczeństwa w Mali w latach 2015–2018

Krzysztof Danielewicz

Security
in practice

Sytuacja bezpieczeństwa w Mali w latach 2015–2018

Artykuł oryginalnie ukazał się w: Sytuacja bezpieczeństwa w Mali w latach 2015-2018, w: „Przegląd Geopolityczny”, tom 28, Wiosna 2019, s. 64–85

Opracował: dr Krzysztof Danielewicz

W 2012 r. ugrupowania nacjonalistyczne Tuaregów, wsparte przez ugrupowania islamskich terrorystów, opanowały dwie trzecie terytorium Mali, ogłaszając 6 kwietnia 2012 r. utworzenie nowego państwa – Azawadu. W 2013 r., w związku z dalszą ofensywą islamistów na południe Mali, Francja wspólnie ze swoimi sojusznikami z NATO oraz Afryki przeprowadziła skuteczną operację wojskową, której efektem było pokonanie islamistów i powrót terytorium Mali pod pozorną kontrolę rządu w Bamako. Pomimo kilkuletnich wysiłków środowiska międzynarodowego, w tym ONZ, Unii Europejskiej oraz państw afrykańskich z regionu Sahelu, mających na celu ustabilizowanie sytuacji bezpieczeństwa w Mali, ulega ona ciągłemu pogorszeniu. Dodatkowo akty przemocy i ataki terrorystyczne zaczynają dotyczyć także państwa graniczące z Mali, m.in. Burkinę Faso i Niger. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie ewolucji sytuacji bezpieczeństwa w Mali w latach 2015–2018, przedstawienie głównych czynników mających wpływ na jej pogorszenie, a także perspektyw rozwoju w przyszłości.

Sytuacja wewnętrzna Mali

Pomimo oficjalnego pokonania ugrupowań islamskich i nacjonalistycznych przez siły francuskie i ich sojuszników w 2013 r.[1], od 2014 r. sytuacja bezpieczeństwa w Mali ulega stałemu pogorszeniu i to pomimo wysiłków rządu malijskiego i środowiska międzynarodowego. Wzrasta liczba ataków skierowanych przeciwko siłom MINUSM-y (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali), francuskim czy malijskim. O ile do roku 2014 r. prawie wszystkie incydenty zbrojne wydarzyły się w północnych rejonach Mali, to obecnie stają się one powszechne na terenie całego kraju i państw sąsiednich. Liczba ataków w kolejnych regionach, tj. Mopti, Segou i Koulikoro, stale rośnie. Od 2016 r. stale zwiększa się także ich skuteczność, a co za tym idzie – i śmiertelność. O ile liczba samych ataków IED pozostaje stabilna (139 ataków w 2016 r. i 130 w 2017 r.), to liczba ofiar wzrasta – z 70 zabitych i 184 rannych w 2016 r. do 144 zabitych i 309 rannych w 2017 r. Ataki powodują stałe pogarszanie się morale żołnierzy i protesty ich rodzin przed ponownym ich wysyłaniem na północ. W pierwszym kwartale 2018 r. w Mali przeprowadzono

65 ataków: 37 przeciwko siłom malijskim, 20 przeciwko siłom MINUSM-y[2], 5 przeciwko innym ugrupowaniom prorządowym, a 3 przeciwko siłom operującym w ramach operacji Barkhane[3]. W poprzednim kwartale było to 71 ataków. Do największej liczby ataków doszło w regionach: Mopti (24), Kidal (16), Gao (8), Timbuktu (5), Segou (4), Menaka (3) i Koulikoro (3). Największe straty ponoszą siły malijskie – 45 zabitych i 80 rannych żołnierzy w porównaniu z 23 zabitymi i 8 rannymi w poprzednim kwartale. Żołnierze ginęli w Gao (5), Segou (4), Timbuktu (3), Koulikoro (2) i Menaka (2). Dotychczasowe ataki to najczęściej połączenie IED i ostrzału z broni strzeleckiej. Obecnie coraz częściej mamy do czynienia ze złożonymi atakami, przy wykorzystaniu zespołów terrorystów, których szturm poprzedzany jest zamachami samobójczymi[4].

W atakach na siły malijskie czy MINUSM-y bardzo często giną cywile. W pierwszym kwartale 2018 r. w regionie Mopti nastąpiło 5 eksplozji IED, które skutkowały śmiercią 36 i ranami 18 cywilów. Tylko w czasie eksplozji pod autobusem 25 stycznia 2018 r. śmierć poniosło 26 pasażerów. Prawdopodobnie wszystkie te ataki pierwotnie skierowane były przeciwko siłom zbrojnym, które wykorzystywały te same drogi[5].

Sytuacji bezpieczeństwa w Mali nie poprawiają przypadki łamania praw człowieka, których dopuszczają się także siły rządowe. Przedstawiciele MINUSM-y w pierwszym kwartale 2018 r. udokumentowali 133 takie przypadki, których ofiarami było 483 osoby, w porównaniu do 170 i 326 ofiar w ostatnim kwartale 2017 r. W 18 przypadkach były to bezprawne egzekucje, również w 18 – pobicia, w 6 – tortury czy złe traktowanie oraz w 18 – bezprawne zatrzymanie i przetrzymywanie. Siły zbrojne Mali były odpowiedzialne za 33 takie przypadki przemocy wobec cywilów (25%), grupy prorządowe (które podpisały porozumienia pokojowe) – 55 przypadków, grupy opozycyjne – 6 przypadków, islamiści – 37 przypadków. Dwie trzecie wszystkich przypadków wydarzyły się w regionach Mopti i Segou (38%), Timbuktu (25%), Bamako (16%), Gao (14%) i innych (7%). Kolejny problem to ofiary po stronie cywilnej, które często są skutkiem operacji zbrojnych malijskich sił rządowych wymierzonych w grupy terrorystów. Przykładowo w trakcie operacji kontrterrorystycznej 21 lutego 2018 r. (Operation Dambe) siły malijskie aresztowały np. 10 cywilów w Sokolo i Dioura (region Segou), z których 7 zostało rozstrzelanych bez sądu, a 3 pozostałych uznanych za zaginionych. Tylko w pierwszym kwartale 2018 r. siły malijskie aresztowały w trakcie prowadzonych operacji 116 osób, z czego w przypadku 80 były to zarzuty prowadzenia działań terrorystycznych. Do 28 lutego 2018 r. 17 z nich zostało zwolnionych. Pośród aresztowanych w związku

z podejrzeniem prowadzenia działań terrorystycznych ponad połowa była obiektem nadużyć i łamania praw człowieka, tj. 15 zostało zabitych, 14 było torturowanych lub źle traktowanych, a 15 nielegalnie przetrzymywanych[6].

W Mali dochodzi także do walk wewnętrznych pomiędzy różnymi grupami narodowymi, jak np. Fulani i Dogon, które atakują siły malijskie i międzynarodowe. W konsekwencji tych walk w pierwszym kwartale 2018 r. śmierć poniosło 71 cywilów, a 22 zostało rannych. 15 stycznia 2018 r. w trakcie walk pomiędzy Fulani a Dogon śmierć poniosło 12 Dogonów, natomiast 17 stycznia w trakcie akcji odwetowej śmierć poniosło 8 Fulani. Siły malijskie aresztowały Fulani odpowiedzialnych za atak na Dogonów, jednak nie zatrzymało to palenia domów Fulani[7]. 17 czerwca 2018 r. Biuro Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka (The Office of the UN High Commissioner for Human Rights – OHCHR) ogłosiło alarmujące dane świadczące o wzroście przemocy komunalnej pomiędzy różnymi grupami etnicznymi w centralnej części Mali. Z danych wynika, że odnotowano 99 incydentów przemocy pomiędzy grupami etnicznymi, z których śmierć poniosło 289 osób. 76 incydentów, czyli 77% wszystkich, zaszło w regionie Mopti, z czego 49 od 1 maja 2018 r. Konflikt przebiega na linii myśliwi Dozo z Bambara, Dogoni oraz Fulani. Bardzo często wzajemne animozje są wykorzystywane przez ugrupowania terrorystyczne powiązane czy to z tzw. Państwem Islamskim (IS), czy to z Al-Kaidą. Zarówno OHCHR, jak i Human Right Watch informują rząd w Bamako o potrzebie zażegnania tego konfliktu. W przeciwnym razie będzie się on rozwijał, a dżihadystom ułatwi to prowadzenie skutecznej propagandy antyrządowej i werbowanie kolejnych rekrutów[8].

Sytuację komplikuje także stały wzrost liczby młodych ludzi w Mali wchodzących na rynek. Średnia urodzeń na kobietę w 2014 r. wynosiła 6 dzieci. To w połączeniu z urbanizacją oraz bardzo ograniczonymi reśursami stwarza problemy na przyszłość[9]. Taka liczba niezadowolonej młodzieży jest świetną bazą werbunkową dla ideologii islamistycznej, szczególnie jeżeli system edukacji oraz rynek wewnętrzny nie zaspokajają ich potrzeb. Od lat 90. XX w. w ten rejon Sahelu sukcesywnie wchodzą organizacje salafickie[10]. Poprzez system madras i meczetów stopniowo zyskują poparcie, szczególnie w rejonach słabo zarządzanych, oskarżając o całe zło świat zachodni. Organizacje te często wykorzystują fundusze pozyskiwane przez islamskie organizację charytatywne[11].

30 grudnia 2017 r. premierem Mali został mianowany Soumeviou Boubeve Maiga, który jest już piątym premierem Mali w trakcie kadencji prezydenta Ibrahima Baubakara Keity (IBK).

Po nominacji premier szybko doprowadził do sygnowania porozumienia pomiędzy grupami zbrojnymi i innymi głównymi aktorami w Mali w kwestii szybkiej implementacji porozumień pokojowych. W dniach 13–14 stycznia 2018 r. odbył także podróż do Algierii, gdzie omawiał porozumienie pokojowe i współpracę pomiędzy oboma krajami. Spotkał się m.in. z prezydentem Abdelazizem Bouteflikiem i premierem Ahmedem Ouyahią. 31 grudnia prezydent Mali ogłosił, że jego rząd przygotowuje projekt amnestii dla członków grup rebelianckich, którzy nie byli jeszcze zamieszani w żadne akty przemocy[12]. Dodatkowo w pierwszym kwartale 2018 r. rozpoczęły działalność regionalne zespoły pojednania (The Regional Reconciliation Teams), ustanowione w ramach ministerstwa pojednania – Ministry of National Reconciliation[13].

Działalność Al-Kaidy w Mali

O ile do 2016 r. najważniejszymi grupami islamskimi operującymi w tym kraju były dotychczasowi „aktorzy”, tj. Ansar Dine[14]; MUJAO[15]; Al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM)[16] oraz Al-Murabitoon[17], to w 2018 r. pierwsze skrzypce grały już tylko dwie grupy: powiązane z Al-Kaidą Groups for Support of Islam and Muslims (arabska nazwa to Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin in Mar) – JNIM oraz powiązane z tzw. Państwem Islamskim The Islamic State in the Greater Sahara (francuska nazwa to l'Etat Islamique au Grand Sahara) – ISGS.

Od początku 2015 r. cały czas dużą aktywność w Mali utrzymywała organizacja Ansar Dine. 4 stycznia 2015 r. w rejonie Ansongo-Menaka doszło do eksplozji pod samochodem żołnierzy nigeryjskich służących w ramach misji MINUSMA. Wydarzyło się to kilka dni po ataku na bazę MINUSM-y w Tessalit, w rejonie Kidal^[18]. Z kolei 7 sierpnia 2015 r. członkowie organizacji terrorystycznej z Al-Murabitoon dokonali ataku na hotel Byblos w Sevare, w wyniku czego śmierć poniosło 12 osób, z czego 5 z nich było członkami personelu ONZ^[19].

4 grudnia 2015 r. doszło do bardzo ważnego wydarzenia: ogłoszono połączenie Al-Murabitoon i AQIM[20]. Powyższe wynikało z konieczności konsolidacji działań w obliczu pojawienia się zwolenników tzw. Państwa Islamskiego na terenach dotychczas kontrolowanych przez Al-Kaidę. Pierwszym testem bojowym nowego tworu była krwawy atak na hotel Radisson w Bamako, przeprowadzony przez dwóch napastników 20 listopada 2015 r.^[21] Zamachowcy w trakcie ataku użyli broni strzeleckiej oraz obrzucili gości i personel hotelu granatami. W wyniku zamachu śmierć poniosło 19 osób, w tym: kilku malijskich ochroniarzy, senegalski

biznesmen, 6 pracowników linii lotniczych narodowości rosyjskiej, Amerykanin, 3 Chińczyków i belgijski parlamentarzysta, a ponad 100 osób było rannych. Po kilku godzinach napastnicy ostatecznie zostali zabici przez żołnierzy malijskich i francuskich sił specjalnych. Do ataku przyznała się grupa Al-Murabitoon. Abdelmalek Droukdel, lider AQIM, opublikował nagranie wideo, na którym przyznał się do odpowiedzialności za atak oraz poinformował, że organizacja Al-Murabitoon złożyła oświadczenie lojalności AQIM[22].

Atak na hotel Radisson[23] był szokiem dla Malińczyków. Stanowił demonstrację dużych możliwości organizacji Al-Murabitoon wspieranej przez AQIM i miał symbolizować atak na obywateli innych państw oraz miejsce związane z procesem pokojowym w Mali. Napastnikami było dwóch Malińczyków z mniejszości Fulani. Zwerbowanie dwóch Malińczyków miało pokazać również rosnące możliwości werbowania lokalnych mieszkańców Mali oraz ich związki z lokalnym i międzynarodowym ruchem dżihadystów. Pokazał również, w jakim kierunku poszły sprawy w Mali po interwencji Francji w tym kraju, tj. rozlanie się działań islamistów na centralną i południową część Mali^[24].

Zdjęcie 1. Wnętrze hotelu Radisson Blue w Bamako.

Kolejnym głośnym atakiem terrorystycznym był atak na znajdującą się w bamakijskim hotelu Nord Sud kwaterę główną sił EUTM Mali w Bamako w marcu 2016 r., która została ostrzelana przez napastników^[25].

W Mali bardzo często, poza podkładaniem min-pułapek IED, dochodzi do skoordynowanych ataków przy wykorzystaniu zamachowców-samobójców. Do takiego zamachu doszło m.in. 31 maja 2016 r., kiedy to w Gao zamachowiec z grupy Al-Murabitoon zabił chińskiego żołnierza ONZ. Atak polegał na wysadzeniu się Malijczyka przy ogrodzeniu, a następnie wtargnięciu trzech napastników do bazy. Wśród nich znajdowało się dwóch lokalnych członków AQIM i jeden obcokrajowiec[26].

Zdjęcie 2. Kwatera główna sił EUTM Mali w Bamako.

19 lipca 2016 r. grupa powiązana z AQIM przeprowadziła atak na bazę sił malijskich w Nampala w Mali. W wyniku ataku śmierć poniosło 17 żołnierzy malijskich, a 35 odniosło rany. Terrorysty byli podzieleni na dwie niezależne grupy. Do ataku przyznała się powstała w czerwcu 2016 r. grupa The National Alliance for the Protection of the Peul Identity and the Restoration of Justice, wywodząca się z mniejszości Peul. Atak miał być odwetem za działania sił malijskich skierowane przeciwko Peul, takie jak aresztowania, tortury czy mordowanie cywilów^[27].

29 listopada 2016 r. doszło do dwóch kolejnych ataków terrorystycznych połączonych sił Al-Murabitoon i AQIM, tj. ostrzał raketowy na siły francuskie stacjonujące na lotnisku

w Timbuktu oraz zamach samobójczy w Gao. Do obu ataków przyznali się AQIM i jego batalion Al-Murabitoon. W Gao samochód VBIED został zdetonowany na lotnisku w Gao po minięciu punktu kontrolnego ONZ na lotnisku. Atak był możliwy, ponieważ zamachowcy dla zmylenia i lepszego efektu użyli samochodu pomalowanego w kolory ONZ, co pozwoliło im na bliskie podejście pod cel ataku^[28].

Do końca listopada 2016 r. w Afryce Zachodniej doszło do najmniej 228 zamachów terrorystycznych, za które odpowiedzialność ponosiła Al-Kaida lub powiązane z nią ugrupowania. Większość wydarzyła się na północy Mali, ale ponad 40 na południu, natomiast przynajmniej 19 w sąsiednich państwach, tj. Nigrze, Burkinie Faso, Algierii i na Wybrzeżu Kości Słoniowej. To pokazuje ciągły wzrost aktywności Al-Kaidy w Mali oraz rozwój jej działalności w krajach sąsiednich, szczególnie w ostatnich dwóch latach^[29].

18 stycznia 2017 r. w Mali został przeprowadzony, największy do tego dnia, atak terrorystyczny na siły w Mali. W Gao grupa Al-Murabitoon zaatakowała bazę sił francusko-ONZ-owskich, w wyniku czego śmierć poniosło 60 żołnierzy, a 115 odniosło rany. Samobójczy atak, który miał być karą dla armii malijskiej za współpracę z Francją, nastąpił rano, krótko przed godziną 9.00. Był to najbardziej śmiertelny atak w historii Mali. Według różnych źródeł zamachowców miało być od 1 do 5. Zaatakowane zostały koszary sił MOC (Mecanisme Operationnel de Coordination). Siły te, szkolone przez ONZ i Francuzów, to mieszane siły lokalnych milicji oraz rebeliantów tuareckich, których wykorzystanie ma na celu obniżenie lokalnych napięć narodowościowych. W momencie ataku w bazie znajdowało się kilkuset żołnierzy, co tłumaczy ogromną liczbę ofiar^[30].

W marcu 2017 r. oficjalnie ogłoszono powołanie nowej organizacji terrorystycznej w Mali o nazwie The Groups for Support of Islam and Muslims, (arabska nazwa: Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin in Mar) – JNIM. Grupa skupiła pod swoimi skrzydłami kilka innych grup związanych z Al-Kaidą. Liderem JNIM został Iyad ag Ghaly. W trakcie zakładania JNIM Ghaly ponownie złożył oświadczenie lojalności i posłuszeństwa – *bayat*, ślubując wierność emirom i szejkom, liderowi AQIM – Abu Musabowi Abdelowi Wadoudowi (Abdulmalek Droukdel), Aymanowi al-Zawahiriemu oraz emirowi talibów w Afganistanie – Mullahowi Haibatullahowi Akhundzadowi. Grupami, które weszły w skład JNIM, były: Ansar Dine, Al-Murabitoon, komórka AQIM działająca na Saharze oraz Macina Liberation Front (MLF), znana także jako Katibat Macina. W trakcie swojego oświadczenia z 2 marca 2017 r. Ghaly

stwierdził, że te organizacje zostały zjednoczone w ramach jednej grupy, aby mogły pod jednym emirem wystąpić przeciwko „krzyżowcom” – miał tu na myśli głównie Francję[31].

Zdjęcie 3. Bamako z lotu ptaka.

7 maja 2017 r. JNIM przyznał się do przeprowadzenia samobójczego ataku terrorystycznego na bazę sił malijskich na północ od Gao. W wyniku ataku śmierć poniosło 7 żołnierzy malijskich, a kolejnych 17 odniosło rany, dodatkowo 16 żołnierzy zostało uznanych za zaginionych. Od początku 2017 r. był to drugi w tamtym czasie samobójczy zamach w rejonie Gao. Atak rozpoczął się od zniszczenia wieży telekomunikacyjnej koło Almoustarat, niedaleko Gao. Uniemożliwiło to siłom malijskim szybkie wezwanie pomocy i poinformowanie o samym ataku. Następnie do bazy wjechał duży samochód załadowany materiałem wybuchowym, prowadzony przez zamachowca-samobójcę, który wysadził się w powietrze. Po tym do bazy wbiegło kilkunastu napastników prowadzących ogień z broni strzeleckiej. Zanim do bazy przybyły siły francuskie, zamachowcy zdążyli przejąć co najmniej trzy pojazdy wojskowe oraz wielkie ilości broni i amunicji. W konsekwencji akcji baza malijska została całkowicie zniszczona. Wcześniej w marcu JNIM zaatakował posterunek sił malijskich w okolicach Almoustarat, w wyniku czego śmierć poniosło dwóch żołnierzy, a wielu innych

był rannych. Według „FDD’s Long War Journal” od początku 2017 r. do maja tego samego roku w Mali i sąsiednich państwach przeprowadzono 89 ataków terrorystycznych, za które odpowiadają grupy powiązane z Al-Kaidą. Z kolei w 2016 r. dokonano w Mali sześć zamachów samobójczych, większość w Gao^[32].

W marcu 2018 r. JNIM opublikował bardzo dobrze zrobiony materiał propagandowy, w którym widać aktywność JNIM w rejonie Afryki Zachodniej i Sahelu. Na początku filmu widać wypowiedź Aymana al-Zawarhiriego, któremu JNIM przysięgł lojalność, zachęcającego do atakowania celów związanych z Francją i jej sojusznikami w regionie. Następnie na filmie widać aktywność JNIM w różnych rejonach Mali. W niektórych fragmentach działali oni na otwartym terenie, okazując brak strachu przed wykryciem czy atakami z powietrza. Widać także dwa obozy szkoleniowe w Mali, z czego jeden w środkowych rejonach kraju. Inny obóz o nazwie „Jerusalem” był zlokalizowany na północy Mali. Szczególną uwagę w filmie poświęcono atakowi na pozycje armii malijskiej koło Soumpi w rejonie Timbuktu. W trakcie akcji z 27 stycznia 2018 r. śmierć poniosło 14 żołnierzy malijskich i 4 JNIM. Na filmie widać, jak członkowie JNIM wynoszą z bazy duże ilości broni i amunicji. Część zdjęć nagrano z komercyjnego drona, natomiast jakość filmu była zdecydowanie lepsza niż poprzednich.

Według „FDD’s Long War Journal” od początku 2018 r. do marca przeprowadzono 53 ataki w Mali i Burkina Faso związane z Al-Kaidą. W całym 2017 r. było to co najmniej 276 ataków^[33].

Od początku swojego istnienia JNIM skupia się na atakowaniu celów wojskowych, starając się unikać ofiar wśród ludności cywilnej, co ma stworzyć lepsze szanse na wsparcie dla organizacji. Jest to zgodne z modus operandi Al-Kaidy^[34]. 14 kwietnia 2018 r. terroryści z JNIM przygotowali i przeprowadzili kompleksowy zamach terrorystyczny na siły MINUSM-y i francuskie z sił Barkhane, operujące z lotniska w Timbuktu. Do ataku kolejny raz użyto pojazdów oznakowanych tak samo, jak te używane przez ONZ i armię malijską. Był to największy do tamtego dnia i najbardziej kompleksowy atak terrorystyczny skierowany przeciwko siłom ONZ i francuskim w Mali. Baza sił MINUSM-y została ostrzelana przez moździerze, a następnie zaatakowana przez trzy samochody-pułapki, tzw. VBIED. Natychmiast z pomocą ruszyły samoloty Mirage 2000 z Gao i Niamey, śmigłowce Tiger oraz komandosi na śmigłowcach NH90. W wyniku ataku zginęło 15 terrorystów, jeden żołnierz ONZ, a 7 Francuzów odniosło rany^[35]. Według oświadczenia JNIM atak był zemstą za ostatnie operacje sił francuskich, w trakcie których śmierć poniosło wielu kluczowych dowódców JNIM. Jednym z nich był Haydara al-Maghrebi, Marokańczyk, dowódca JNIM, który został zabity w trakcie operacji na cele położone na północy Timbuktu 3 kwietnia 2018 r. Kilka dni później, także na północy od Timbuktu, został zabity Mauretańczyk Ayman al-Shinqiti oraz jego czterech towarzyszy. Pomimo skutecznych ataków ze strony G5 Sahel czy sił ONZ na cele Al-Kaidy, ta druga skutecznie rozwija swoje działania. Do 20 kwietnia 2018 r. na terenie Mali i Burkina Faso odnotowano 82 ataki związane z Al-Kaidą^[36].

29 czerwca 2018 r. zaatakowana została baza sił G5 Sahel, znajdująca się w Sevare w rejonie Mopti. Był to kolejny, typowy już kompleksowy atak, w wyniku którego zginęło 6 osób. Najpierw samochód z samobójcą wysadził się przed ogrodzeniem, a następnie kilku napastników wtargnęło w trakcie chaosu do środka. Pomimo że nikt się nie przyznał do ataku, modus operandi oraz rejon działania sugerują, że za atakiem stoi JNIM. Od początku 2018 do 29 czerwca tego samego roku Al-Kaida przeprowadziła w Mali już 133 zamachy terrorystyczne^[37], a do 5 września 2018 r. JNIM przeprowadził w sumie 113 ataków na siły malijskie i 105 na siły francuskie i ONZ^[38].

Na początku października 2018 r. JNIM, poprzez swoje medium Az Zallaqa, opublikował wideo, w którym informował, że wysiłek walki z Mali i Francuzami wpisuje się w globalne

działania Al-Kaidy na świecie. Film zawierał wypowiedzi kilku innych liderów regionalnych Al-Kaidy ze świata. JNIM zaprezentował także swoje media Az Zallaqa jako część całej rodziny mediów Al-Kaidy, do których należą: As Sahab – centralne media Al-Kaidy, Al-Malahem – AQAP, Al-Kataib – Al-Shabab i Al-Andalus – AQIM. W ten sposób JNIM podkreślił, że posiada media, które są oficjalnie uznane przez Al-Kaidę jako media organizacji. Wcześniej uważano, że JNIM jest ledwie powiązany z Al-Kaidą, tu natomiast JNIM pragnie być oficjalnym oddziałem Al-Kaidy na świecie. W oświadczeniach na wideo pokazano interwencję Francji w Mali jako walkę tego kraju skierowaną przeciwko islamowi. Umieszczono tam m.in. wypowiedzi Iyada Ag Ghaly’ego oraz Yahya Abu al-Hammama, w której ten drugi nawoływał do walki przeciwko siłom Francji i G5 Sahel w Mali^[39].

Działania tzw. Państwa Islamskiego w Mali

Po powołaniu tzw. Państwa Islamskiego w czerwcu 2014 r. rozpoczęło ono swoją ekspansję także w Afryce Północnej i Zachodniej. Największe sukcesy IS odniosło w Libii, gdzie według ONZ należało do niego od 2000 do 3000 ludzi, oraz w Nigerii, gdzie oświadczenie lojalności złożyło Boko Haram. Ze względów na obecność IS w Mali i Libii AQIM i Belmokhtar zostali zmuszeni do lepszej współpracy w obliczu zagrożenia ze strony IS, czego efektem było powstanie m.in. JNIM. W czerwcu 2015 r. Belmokhtar był celem ataku z powietrza ze strony USA, kiedy przebywał w mieście Ajdabiya w Libii, negocjując wspólny front i przyłączenie do AQIM przeciwko ekspansji IS. Konieczność podjęcia negocjacji kolejny raz stała się pilna po ogłoszeniu w maju 2015 r. przez część ludzi z Al-Murabitoon z emirem Adnanem Abu Walidem al-Sahrawim jedności z IS i złożeniu oświadczenia lojalności Abu Bakrowi al-Baghdadiemu. Stało się to bez konsultacji i wiedzy Belmokhtara. Belmokhtar szybko i stanowczo publicznie oświadczył, że złożony *bayat* nie oddaje woli całej shury Al-Murabitoon. W sierpniu 2015 r. Belmokhtar przejął kontrolę nad Al-Murabitoon i przyjął tytuł emira, czego wcześniej unikał, począwszy od powołania organizacji w sierpniu 2013 r. Od początku istnienia Al-Murabitoon w organizacji (wcześniej jeszcze w MUJAO) panowała silna konkurencja między Belmokhtarem a Ahmedem Ouldem Amerem (Ahmed al-Tilemsi), szefem sił zbrojnych MUJAO. To spowodowało, że obaj nie chcieli przejąć pełnej kontroli nad Al-Murabitoon. Rola ta przypadła prawdopodobnie Egipcjaninowi, Abu Bakrowi al-Masriemu. Z kolei jeden z liderów MUJAO, Al-Sahrawi, początkowo odmówił złożenia przysięgi lojalności Al-Masriemu, później jednak zmienił zdanie. Kiedy w kwietniu 2014 r. Al-Masri został zabity, Al-Tilemsi został wyznaczony na emira, jednak sam szybko został zabity przez

siły francuskie na północy Mali w grudniu 2014 r. Nowym liderem został Al-Sahrawi, co nie zostało zaakceptowane przez Belmokhtara. W konsekwencji doszło do rozłamu w ramach organizacji i zbliżenia Sahrawiego do IS[40].

W maju 2015 r. Sahrawi ze swoimi kluczowymi ludźmi założył odłam IS w Mali. Składając swoje oświadczenie *bayat* w maju 2015 r., ogłosił, że zrobił to w imieniu całej organizacji Al-Murabitoon. Nowa grupa Sahrawiego przyjęła nazwę The Islamic State in the Greater Sahara – ISGS. Agencja informacyjna IS Amaq News Agency poinformowała oficjalnie o przyjęciu oświadczenia posłuszeństwa złożonego IS przez grupę dżihadystów działającą w Mali i państwach sąsiednich. Oficjalnie oświadczenie *bayat*[41], złożone przez Abu Walida al-Sahrawiego w maju 2015 r., zostało przyjęte przez Abu Bakra al-Baghdadiego dopiero

w październiku 2016 r. Pomimo tego oświadczenia Belmokhtar oraz niektórzy inni ważni członkowie Al-Kaidy szybko wydali swoje oświadczenie, w którym poinformowali, że Al-Murabitoon należy do Al-Kaidy. Na tym gruncie doszło wkrótce do starć pomiędzy ludźmi Belmokhtara a Sahrawiego. W sierpniu 2015 r. shura Al-Murabitoon wybrała Belmokhtara na lidera, a ten potwierdził związki organizacji z AQIM^[42].

Według dostępnych informacji organizacja ISGS jest dużo mniejsza niż JNIM, werbuje jednak ludzi z różnych grup etnicznych, przyjmuje też uciekinierów z JNIM (głównie z Ansar Dine)^[43]. Pierwszy atak terrorystyczny ISGS, przeprowadzony 2 września 2016 r., został wymierzony

w posterunek wojskowy Burkina Faso przy granicy z Mali. Informację podała mauretańska agencja prasowa Al Akhbar. Pomimo braku oficjalnego potwierdzenia przez ISIS, atak ten uznaje się za pierwszy od powstania grupy. W maju 2016 r. Sahrawi wysłał nagrane oświadczenie (audio), w którym groził atakami na związane z ONZ cele w Zachodniej Saharze, a także na cele w Maroku: turystów, firmy zagraniczne oraz kwaterę główną sił bezpieczeństwa^[44].[Dół formularza](#)[Początek formularza](#)[Dół formularza](#)

Konsekwencją najbardziej znanego ataku ISGS, przeprowadzonego w październiku 2017 r. koło Tongo Tongo w Nigrze, była śmierć 4 amerykańskich żołnierzy sił specjalnych oraz 5 nigeryjskich^[45]. Atak odbił się szerokim echem w USA i dla wszystkich stanowił duże zaskoczenie. 4 października 2017 r. mieszany amerykańsko-nigeryjski patrol wojskowy wpadł w zasadzkę na zachodzie Nigru. Żołnierzy zaatakowano po spotkaniu z lokalną społecznością kilka kilometrów od miasta Tongo Tongo. Amerykanie zostali dołączeni do większego oddziału sił Nigru^[46]. Niektóre źródła, jak „The Guardian”, podawały, że Amerykanie brali udział w większej operacji, mającej na celu zabicie Sahrawiego^[47]. W trakcie zasadzki na 12 żołnierzy amerykańskich i 40 z Nigru śmierć poniosło czterech Amerykanów, a dwóch innych zostało rannych. W związku ze zdarzeniem w dochodzenie zaangażowane zostało FBI, co nie jest specjalnie wyjątkową sytuacją. Jednym z ważniejszych pytań było, dlaczego zespół kierowany przez Zielone Berety nie miał wystarczającego wsparcia w walce z 50 ludźmi z ISGS. Podczas operacji ratowania Amerykanów koledzy pozostawili ciało jednego z nich. Zostało one odnalezione przez Nigeryjczyków po 48 godzinach i przetransportowane do USA^[48]. Zdaniem amerykańskiego sekretarza obrony Jamesa Mattisa śmierć amerykańskich żołnierzy była wynikiem porażki wywiadowczej. Gdyby nie przybyło lotnictwo francuskie, sytuacja wyglądałaby dużo gorzej^[49]. Według CNN Amerykanie poruszający się nieopancerzonymi samochodami po spotkaniu z lokalną ludnością zostali zaatakowani przez napastników, ostrzeliwujących ich ogniem strzeleckim z karabinów maszynowych i granatników. Po ostrzale Amerykanie opuścili pojazdy i ukryli się, prowadząc ogień i zabijając kilku napastników. Ostrzał trwał 30 minut, zanim przyleciały francuskie Mirage, które wsparły Amerykanów i spowodowały rozproszenie napastników. Ranni zostali przetransportowani przez Francuzów do szpitala w Niamey, a następnie do Landstuhl Regional Medical Center w Niemczech^[50].

Według „International Crisis Group” ISGS rozbudowuje swoje struktury w rejonie Tillabery blisko Tongo Tongo, gdzie aktywnie werbuje ludzi z narodu Fulani, który jest najliczniejszą

nacją w Afryce Zachodniej, zajmującą się głównie pasterstwem. Fulani szukają sposobu na zabezpieczenie swoich interesów i przeciwstawienia się oponentom klanowym[51].

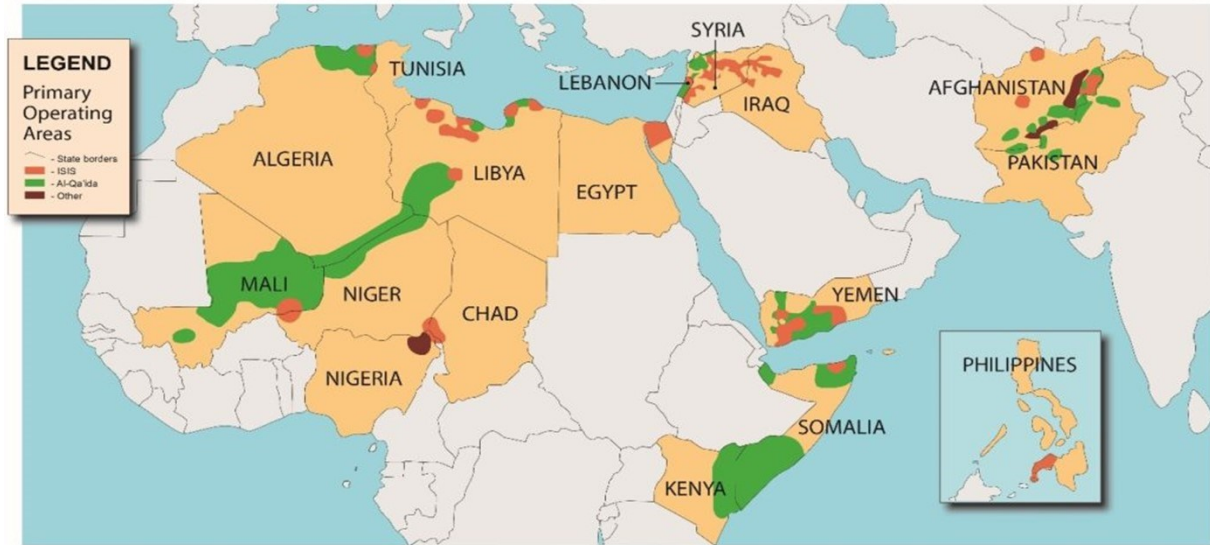
W lutym 2018 r., podczas ofensywy przeciwko ISGS na północy Mali, sojusz dwóch prorządowych organizacji Tuaregów GATIA[52] (The Imghad and Allies Self Defense Movements) oraz MSA (The Movement for the Salvation of Azawad) w trakcie walk odzyskał samochód, który Amerykanie stracili w Nigrze. Przejęto także dwa karabiny maszynowe, używane prawdopodobnie przez Amerykanów[53].

1 kwietnia 2018 r. doszło do kolejnych walk pomiędzy GATIA a ISGS. Obie grupy starły się w znajdującym się niedaleko granicy z Nigrem Akabar oraz Bani Bango w rejonie Gao. Według opublikowanych informacji sojusz GATIA stracił trzech ludzi, a pięciu innych odniosło rany. Z kolei po stronie ISGS miało zginąć 20 ludzi, a wielu innych dostało się do niewoli. Dodatkowo zdobyto duże ilości broni i innego wyposażenia. Wcześniejsze starcia pomiędzy obydwoma blokami miały miejsce w marcu 2018 r. i także w rejonie granicy z Nigrem. W tamtych walkach, według Tuaregów, śmierć miał ponieść ważny dowódca ISGS Djibo Hamma.[54].

W maju 2018 r. Amerykański Departament Stanu dodał ISGS do listy organizacji terrorystycznych. Także lider organizacji Abu Walid al-Sahrawi został umieszczony na liście szczególnie niebezpiecznych terrorystów o zasięgu globalnym. ISGS dołączył do innych skrzydeł IS na liście światowych organizacji terrorystycznych[55].

26 sierpnia 2018 r. siły francuskie, działające w ramach operacji Barkhane, przeprowadziły akcję skierowaną przeciwko liderowi ISGS Mohamedowi Ag Almounerowi. Poinformowano o tym za pośrednictwem Facebooka 27 sierpnia 2018 r. Operacja została przeprowadzona w nocy przy wykorzystaniu samolotów Mirage 2000. Przybyli na miejsce komandosi potwierdzili śmierć lidera ISGS i jednego członka jego ochrony^[56]. Ag Almouner miał być odpowiedzialny za zasadzkę w październiku 2017 r. w Tongo Tongo w Nigrze, w wyniku której śmierć poniosło czterech amerykańskich żołnierzy sił specjalnych^[57].

Rejony operowania sunnickich organizacji terrorystycznych od 2017 roku

Mapa 1. Rejony operowania sunnickich organizacji terrorystycznych w 2017 r.

Źródło: Kinga Kierzkowska, opracowanie własne na podstawie: <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/02/analysis-isis-hasnt-been-defeated.php>.

Sily międzynarodowe w Mali

Sytuacja bezpieczeństwa (i nie tylko) w centralnych rejonach Sahelu budzi coraz większe zainteresowanie w środowisku międzynarodowym z wielu powodów, m.in.: braku sprawnych rządów, obecności międzynarodowych organizacji kryminalnych i terrorystycznych, zainteresowania tymi terenami azjatyckich graczy czy państw Zatoki Perskiej, ruchy migracyjne do Europy czy wreszcie obecności surowców mineralnych. W kwietniu 2015 r. International Organization for Migration (IOM) ogłosiła wspólny projekt z The European Commission (EC) w sprawie detekcji emigrantów kierujących się na północ Afryki z zamiarem dostania się do Europy. Projektem kierują Włochy, a jego celem jest zauważenie ruchów migracyjnych przed ich dotarciem do rejonów północnej Afryki, by móc dobrowolnie zawrócić ich do swoich krajów oraz sprawdzić ich potrzeby w zakresie bezpieczeństwa. Innym projektem rozwijanym przez ONZ i UE do 2011 r. jest projekt *Strategy for Security and Development in the Sahel*, mający na celu rozwój ekonomiczny i bezpieczeństwa regionu[58].

Druga połowa 2017 r. oraz początek 2018 r. to czas organizacji sił międzynarodowych G5 Sahel, w których skład weszły takie państwa, jak: Mali, Mauretania, Niger, Burkina Faso oraz Czad. 8 stycznia 2018 r. w Bamako utworzono fundusz G5 Sahel. Z kolei 15 stycznia 2018 r. we Francji podczas spotkania ministrów obrony G5 Sahel omawiano konieczność dodatkowego finansowania działalności G5. 6 lutego, w trakcie czwartego spotkania szefów państw G5 w Niamey, podjęto decyzję o przekazaniu prezydencji G5 Sahel z rąk Mali Nigrowi.

23 lutego 2018 r. w Brukseli, w trakcie High-Level Conference on the Sahel, podpisano porozumienie techniczne dotyczące wsparcia i finansowania G5 Sahel. Porozumienie, które podpisały G5 Sahel, ONZ i Unia Europejska, było efektem rozmów prowadzonych w styczniu i lutym w trakcie spotkań w Niamey, Bamako i Nouakchott. Ustanowiono m.in. model wsparcia medycznego, ewakuacji rannych, logistycznego i inżynieryjnego dla misji o wartości 44 mln euro, podjęto też decyzję o finansowaniu działań połączonych sił G5 Sahel o wartości 414 mln euro. G5 Sahel jest też aktywnym uczestnikiem Komitetu Współpracy (The Committee for Cooperation in Mali). Konferencja odbywa się okresowo, a jej członkami są przedstawiciele dowódcy sił malijskich, G5 Sahel, Operation Barkhane i EUTM. W trakcie spotkań omawiane są takie kwestie, jak koordynacja działań czy wymiana informacji rozpoznawczych^[59].

Po przeprowadzeniu swojej pierwszej operacji w październiku 2017 r., w styczniu 2018 r. siły G5 Sahel przeprowadziły drugą operację – Operation Pagnali – na granicy Mali i Burkiny Faso. Misja cały czas jednak zmagą się z problemami technicznymi, m.in. brakiem śmigłowców bojowych, transportowych czy wystarczającym zabezpieczeniem medycznym^[60].

W lipcu 2017 r. Francja, Mali i Algieria zawarły tajne porozumienie, na podstawie którego dżihadysty z rejonu Sahelu mogą uniknąć kary, jeżeli zaprzestaną walki, złożą broń i oddadzą się w ręce Algierczyków. Dzięki porozumieniu w ręce Algierczyków wpadło także wiele broni i amunicji. Bardzo pomocny w działalności sił algierskich jest ustanowiony w 2006 r. dokument (i porozumienie o tej samej nazwie) *The Charter for Peace and National Reconciliation*^[61], który pozwala uniknąć odpowiedzialności przemytnikom w zamian za poddanie się do końca 2006 r. Dokument pozwala także uniknąć odpowiedzialności po tym terminie, jednak osoba taka musi się zasłużyć przez dostarczenie ważnych danych rozpoznawczych. Część przemytników przekazuje np. informacje o działających w rejonie islamistach i magazynach broni i amunicji^[62]. 11 sierpnia 2018 r. minister obrony Algierii poinformował, że w ręce sił bezpieczeństwa Algierii z rejonu Tamanrasset oddał się najwyżej do tej pory uplasowany islamista – Sultan Ould Bady^[63].

Z kolei w zakresie bezpieczeństwa najważniejszą, tzn. najskuteczniejszą inicjatywą jest francuska misja – operacja Barkhane, która zastąpiła wcześniejszą operację Serval. Misja, licząca 3000 żołnierzy francuskich, prowadzi aktywne działania przeciwterrorystyczne. Siedzibą misji jest stolica Czadu – N’Djamena, a jej siły operują w Czadzie, Nigrze, Burkinie Faso, Mali i Mauretanii. Misja ta nie posiada elementu cywilnego zajmującego się rozwojem struktur państwa, a skupia się na aktywnym zapewnieniu bezpieczeństwa^[64].

Amerykanie z kolei od 2005 r. prowadzą antyterrorystyczną misję The Trans-Sahara Counterterrorism Partnership (TSCTP). Dodatkowo po zamachu w Benghazi we wrześniu 2012 r. utrzymują 800-osobowy komponent sił margines w południowej Hiszpanii, bazę sił powietrznych na Sycylii i bazę dronów w Agadez oraz siły reagowania w N'Djamenie^[65].

Bardzo ważną misję w Mali i regionie realizują siły ONZ – MINUSMA. Po ataku na bazę MINUSM-y w Gao 31 maja 2016 r. i powstałych po tym rekomendacjach 110 cywilów i 170 chińskich żołnierzy zostało przeniesionych z Camp Elevage do bazy nadrzędnej. MINUSMA posiada bazy m.in. w takich miejscach, jak: Gao, Kidal, Timbuktu, Mopti, Tessalit i Menaka. W grudniu 2017 r. przeprowadzono audyt, który zawiera dziewięć rekomendacji dla MINUSM-y, w tym posiadania oprzyrządowania przeciw improwizowanym ładunkom wybuchowym, systemu wczesnego ostrzegania w bazach MINUSM-y czy przemyślanego planu ochrony baz, w tym wieże obserwacyjne, bunkry czy ściany przeciwybuchowe. Tworzone są także centra zarządzania bezpieczeństwem baz dla konsolidacji wysiłków w tym zakresie pomiędzy różnymi kontyngentami. Podnoszone są możliwości ewakuacji nocnej w bazach Gao, Timbuktu, Kidal i Tessalit poprzez rozbudowę infrastruktury lotniskowej. Poprawiana jest również bezpieczna sieć łączności, niezbędna dla wymiany rozpoznawczej. Timbuktu posiada

także rozpoznawcze bezpilotowe środki latające, planowane są one też w Kidal. Rozwijane są telewizyjne systemy obserwacyjne w rejonach baz MINUSM-y^[66].

29 czerwca 2016 r. 15 członków Rady Bezpieczeństwa ONZ (5 stałych oraz 10 niestałych) głosowało nad zwiększeniem kontyngentu sił pokojowych ONZ w Mali – Rada Bezpieczeństwa ONZ zgodziła się na wysłanie około 2500 żołnierzy w celu przeciwdziałania islamskim rebeliantom i wzmocnienia kruchego porozumienia pokojowego. Francuska rezolucja zwiększy skalę międzynarodowej obecności z 11 240 do 13 289 żołnierzy sił pokojowych ONZ oraz podniesie liczbę policjantów z 1440 do 1920 funkcjonariuszy. Ambasador Francois Delattre – stały przedstawiciel Francji przy ONZ – stwierdził, że implementacja porozumienia pokojowego jest jednym ze strategicznych priorytetów misji MINUSMA wraz z podjęciem twardszych działań mających na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniem terrorystycznym. Powiedział, że „misję pokojową ONZ w zakresie danych wywiadowczych wspierać będą «wysoce wyspecjalizowane» siły specjalne”. Republika Federalna Niemiec planuje wysłanie kontyngentu liczącego 650 żołnierzy – ich zadaniem będzie prowadzenie operacji rozpoznania i transportu lotniczego^[67].

Po kolejnym przeglądzie technicznym z lipca 2017 r. prowadzone są pewne zmiany dotyczące m.in. konsolidacji baz, wyznaczenia oficerów Force Protection w bazach oraz stworzenia centralnego szpitala wojskowego dla lepszej pomocy medycznej. Największym problemem jest brak czy niedostateczna liczba pojazdów przeciwminowych dla żołnierzy, co uniemożliwia realizację wszystkich zadań misji, w tym patrolowania czy ochrony konwojów logistycznych. Tylko w pierwszym kwartale 2018 r. osiem pojazdów misji uległo zniszczeniu. Brak śmigłowców oraz pojazdów dla sił szybkiego reagowania QRF uniemożliwia szybkie działania w oparciu o uzyskanie informacji rozpoznawczych, w tym paraliżowanie działań grup terrorystycznych skierowanych przeciwko ludności cywilnej czy siłom ONZ. Sytuacja ulega stopniowej poprawie, pod koniec października 2017 r. bowiem na teatr przybył egipski batalion konwojowy/eskortowy, który zrealizował pierwszy konwój 7 lutego 2018 r. 12 stycznia na teatr przybyła także kompania eskortowa ze Sri Lanki, która osiągnęła gotowość bojową (Full Operational Capability – FOC) 18 lutego 2018 r.^[68]

Na dzień 15 marca 2018 r. w ramach MINUSM-y służbę pełniło 11 737 ludzi, co stanowiło 90,5% zatwierdzonego etatu. 306 z nich to oficerowie, a 1431 jednostki policji, z czego kobiety stanowią 4,7% całości. MINUSMA w dalszym ciągu potrzebuje specjalistów od zbierania dowodów oraz prowadzenia dochodzeń, reform policji, prowadzenia działań

antyterrorystycznych, prowadzenia śledztw w zbrodniach, przemytu narkotyków, planowania strategicznego i zarządzania projektami. MINUSMA prowadzi też aktywne działania mające na celu zwiększenie parytetu kobiet^[69]. Pomimo tego, że kolejny mandat misji ONZ kończył się 30 czerwca 2018 r., tj. dwa i pół roku po podpisaniu porozumienia pokojowego w Mali w 2015 r. (*Agreement on Peace and Reconciliation in Mali*), kluczowe ustalenia nie zostały jednak zaimplementowane^[70].

Na początku lipca 2018 r. służbę w ramach MINUSM-y zakończyły kontyngenty lotnicze belgijski i niemiecki, które łącznie posiadały 5 śmigłowców transportowych NH90. Łącznie 5 śmigłowców i 250 żołnierzy pełniło służbę w Mali przez 16 miesięcy. Zastąpili ich żołnierze z Salwadoru i Kanady^[71]. Służbę zakończyły w lipcu także 4 śmigłowce Tiger i 363 oficerów i żołnierzy ze składu 36 pułku śmigłowców bojowych. Wysłane przez Niemców śmigłowce swoje działania realizowały przez 14 miesięcy^[72]. Ciekawostką jest natomiast fakt służby w ramach sił MINUSMA, po raz pierwszy w historii w Afryce, oddziału bojowych sił zbrojnych Chin. 170 żołnierzy pełni obowiązki sił ochrony (Force Protection)^[73].

W lipcu 2018 r. do Mali przybył kontyngent sił brytyjskich składający się z trzech śmigłowców Chinook HC2 z bazy Royal Air Firce (królewskie wojska lotnicze) Odiham oraz 90 brytyjskich żołnierzy. Celem kontyngentu nie będzie udział w walkach, a wzmocnienie sił francuskich,

walczących z terrorystami w ramach operacji Barkhane oraz misji MINUSMA. Chinooki zapewnią lepsze wsparcie logistyczne, zajmą się m.in. transportem wojsk lądowych, co przyczyni się do polepszenia ich bezpieczeństwa. W tamtych warunkach wszelkie przemieszczanie się lądem związane jest z ogromnym ryzykiem. Chinooki RAF będą wsparciem dla kontyngentu Kanady, złożonego z 8 wiroplątów – 3 transportowych CH-147F Chinook i 5 wielozadaniowych CH-146 Griffon oraz ok. 250 osób personelu, którzy przybyli do Gao 15 lipca^[74].

Wzmocnienie sił MINUSM-y nie zmienia faktu, że od początku misji ONZ w 2013 r. zginęło ponad 80 misjonarzy i 6 pracowników cywilnych ONZ, czyniąc tę misję najbardziej śmiertelną misją ONZ na świecie^[75].

Wnioski

Podsumowując, można śmiało przyjąć, że sytuacja w Mali i regionie będzie ulegała dalszemu pogorszeniu. Składa się na to kilka elementów, m.in.

- organizacje terrorystyczne, pomimo pozornych różnic, są w stanie ze sobą bardzo sprawnie współpracować. Doskonale znając środowisko, wykorzystują wszelkie animozje wewnętrzne i międzynarodowościowe dla swoich celów, tj. werbunku nowych rekrutów czy pogłębiania frustracji i niechęci wobec rządu w Bamako;
- siły MINUSM-y cały czas borykają się z problemami sprzętowymi i słabym rozpoznaniem sytuacji przeciwnika. Dodatkowo różnorodność zaangażowanych stron nie sprzyja sprawnej i skutecznej współpracy w celu realizacji przyjętych celów;
- duży przyrost naturalny w połączeniu ze słabymi szansami realizacji aspiracji młodych ludzi stanowi doskonały potencjał werbunkowy dla organizacji terrorystycznych;
- szybka adaptacja form i metod walki terrorystów, sprawdzonych w innych rejonach świata, utrudnia sprawną adaptację do nowych warunków przez główne siły w Mali;
- ciągła rotacja żołnierzy sił międzynarodowych uniemożliwia poznanie środowiska konfliktu, co jest niezbędne do realizacji założonych celów;
- wysyłanie żołnierzy malijskich, wychowanych na południu kraju, na północ Mali powoduje tylko pogłębienie się konfliktu i obniża morale, co skutkuje bezprawnymi akcjami odwetowymi;
- bardzo niskie morale sił malijskich, wynikające z przedłużającego się konfliktu i słabego systemu motywacji.

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie ewolucji sytuacji bezpieczeństwa w Mali w latach 2015–2018, przedstawienie głównych czynników mających wpływ na jej pogorszenie, a także perspektyw rozwoju w przyszłości. Pomimo kilkuletnich wysiłków środowiska międzynarodowego, w tym ONZ, Unii Europejskiej oraz państw afrykańskich z regionu Sahelu, mających na celu ustabilizowanie sytuacji bezpieczeństwa w Mali, ulega ona ciąglemu pogorszeniu. Dodatkowo akty przemocy i ataki terrorystyczne zaczynają dotyczyć także państwa graniczące z Mali, m.in. Burkina Faso i Niger. W artykule ukazano moment powstania oraz ewolucję działalności tzw. Państwa Islamskiego (IS) w Mali i regionie, a także znaczenie aktywności IS w konsolidacji grup zbrojnych powiązanych z Al-Kaidą do obecnej postaci JNIM. Na zakończenie ukazano także dalsze wysiłki środowiska międzynarodowego mające na celu stabilizację sytuacji w Mali i regionie Sahelu.

- ◆ POTRZEBUJESZ ANALIZY DANEGO OBSZARU?
- ◆ CHCESZ ZAINWESTOWAĆ ŚRODKI, A NIE JESTEŚ PEWIEN ZAGROŻEŃ I MOŻLIWOŚCI?
- ◆ ZLEĆ PROFESJONALNĄ ANALIZĘ DANEGO ZAGADNIENIA!

W SECURITY IN PRACTICE DZIAŁAMY KOMPLEKSOWO!

Abstract

The aim of the article is to explain the evolution of security situation in Mali from 2015 till 2018, the main factors which deteriorate the situation as well as the perspective for the future. Despite efforts of many international organization like UN, EU or African Sahel countries, to stabilised security situation in Mali, situation continued worsened. Additionally, terrorist acts become to developed to the neighbouring countries like Burkina Faso and Niger. In the article author discuss the moment of creation and evolution of the Islamic State (IS) in Mali as well as its role for the consolidation terrorist groups, related to Al Qaeda, to the current form of JNIM. Finally, author presented the efforts of international environments to improve the situation.

Bibliografia

Ahmed B., *17 Soldiers Killed, 35 Wounded in Attack on Mali Army Base*, „ABC News”, 19.07.2016, <http://abcnews.go.com/International/wireStory/10-soldiers-killed-38-wounded-attack-mali-army-40695449>

Algeria: The Charter for Peace and National Reconciliation and the evolution of the violence in Algeria, <http://www.refworld.org/docid/46fb72f6a.html>

Anara S.A., *UPDATE 6-Al Qaeda says Mali attack punishment for cooperation with France*, „Reuters”, 18.01.2017, <https://af.reuters.com/article/maliNews/idAFL5N1F85SD?sp=true>

Armee Francaise – operation militaires, Facebook.com/Armeefrancaise
Twitter.com/EtatMajorFR, <https://www.facebook.com/notes/arm%C3%A9e-fran%C3%A7aise-op%C3%A9rations-militaires/op%C3%A9ration-men%C3%A9e-par-la-force-barkhane-le-26-ao%C3%BBt-dans-la-r%C3%A9gion-de-m%C3%A9naka/1922970704415312/>

Blicharz A., *ONZ wzmocni kontyngent sił pokojowych w Mali*, „Nowa Strategia”, 1.07.2016, <http://www.nowastrategia.org.pl/onz-wzmocni-kontyngent-sil-pokojowych-w-mali/>

Brytyjskie Chinooki przybyły do Mali, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 08/2018

Burke J., *US special forces deaths in Niger lift veil on shadow war against Islamists in Sahel*, „The Guardian”, 15.10.2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/15/sahel-niger-us-special-forces-islamists>

Cristiani D., *West Africa's MOJWA Militants – Competition for al-Qaeda in the Islamic Maghreb?*, Terrorism Monitor Volume: 10 Issue: 7, 6 April 2012, s. 6–7, http://www.jamestown.org/uploads/media/TM_010_Issue07_02.pdf

Danielewicz K., *Geneza powstania oraz ewolucja działalności terrorystycznej Al-Kaidy Islamskiego Magrebu (AQIM)*, Polskie Centrum Analityczne, <https://pca.edu.pl/instytut-analityczny/publikacje-naszycy-ekspertow/geneza-powstania-aqim/>

Danielewicz K., *Terroryzm w Afryce, Geneza oraz przebieg konfliktu w Mali w latach 2012–2014*, Oświęcim 2016

Joscelyn T., *Analysis: Al Qaeda groups reorganize in West Africa*, „FDD's Long War Journal”, 13.03.2017, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/03/analysis-al-qaeda-groups-reorganize-in-west-africa.php>

Joscelyn T., Weiss C., *Islamic State recognizes oath of allegiance from jihadists in Mali*, „FDD's Long War Journal”, 31.10.2016, <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/10/islamic-state-recognizes-oath-of-allegiance-from-jihadists-in-west-africa.php>

Khider N., *EXCLUSIVE: Sahel al-Qaeda offered immunity in 'secret French-backed deal'*, „Middle East Eye”, 23.04.2018, <https://www.middleeasteye.net/algeria-france-mali-secret-agreement-militant-surrender>

Koniec misji NH90 w Mali, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 08/2018

Kubiak K., *Chińska baza nad Zatoką Adeńską*, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 10/2017

Lebovich A., *The Hotel Attacks and Militant Realignment in the Sahara-Sahel Region*, „Combating Terrorism Center at West Point”, January 2016, volume 9, Issue 1, www.ctc.usma.edu/sentinel

Lecocq B i in., *One Hippopotamus and Eight Blind Analysts: A multivocal analysis of the 2012 political crisis in the divided Republic of Mali Extended Editors Cut**, <http://bamakobruce.files.wordpress.com/2013/04/lecocq-mann-et-al-hippo-directors-cut.pdf>

Militants strike north Mali airports with suicide truck, rockets, „Reuters”, 30.11.2016, <https://www.reuters.com/article/us-mali-security-idUSKBN13P208>

Milton D., M. al-'Ubaydi, *Pledging Bay'a: A Benefit or Burden to the Islamic State?*, „CTC SENTINEL”, Combating Terrorism Center at West Point, March 2015, Vol 8, Issue 3

Niemieckie Tigery wracaja z Mali, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 07/2018

Report of the Secretary-General on the situation in Mali, United Nations Security Council, S/2018/273, 29.03.2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1807893.pdf>

Resolution 2100 (2013), Adopted by the Security Council at its 6952nd meeting, on 25 April 2013, United Nations S/RES/2100 (2013), http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2100.pdf

Sampathkumar M., *Niger attack: FBI is now involved in the investigation into four US soldiers' deaths*, „The Independent”, <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/niger-attack-dead-us-soldiers-killed-fbi-investigation-africa-james-mattis-la-david-johnson-a8011411.html>

Security Council Report, Monthly Forecast, Mali, April 2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/2018_04_forecast.pdf

Starr B., Z. Cohen, *What we know and don't know about the deadly Niger attack*, „CNN”, 20.10.2017, <http://edition.cnn.com/2017/10/18/politics/us-niger-investigation-what-we-know/index.html>

The Central Sahel: A Perfect Sandstorm, Africa Report number 227, 25 June 2015, „International Crisis Group”

Tombouctou: la MINUSMA et Barkhane contrent des attaques terroristes, Armee Francaise, 15.04.2018, <https://www.facebook.com/notes/arm%C3%A9e-fran%C3%A7aise-op%C3%A9rations-militaires/tombouctou-la-minusma-et-barkhane-contrent-des-attaques-terroristes/174110055935662/>

Un nouvel attentat contre les casques bleus de l'ONU a fait six blessés à Gao, http://malijet.com/actualite_dans_les_regions_du_mali/rebellion_au_nord_du_mali/120165-un-nouvel-attentat-contre-les-casques-bleus-de-l%E2%80%99onu-a-fait-six-.html

Volcovici V., *U.S. senators seek answers on U.S. presence in Niger after ambush*, „Reuters”, 22.10.2017, <http://www.reuters.com/article/us-indonesia-usa-military/indonesia-demands-answers-after-military-chief-denied-u-s-entry-idUSKBN1CR0CB>

Weiss C., *Al Qaeda attacks hotel in Burkina Faso*, „FDD’s Long War Journal”, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/01/al-qaeda-attacks-hotel-in-burkina-faso.php>

Weiss C., *Al Qaeda group JNIM releases high-level production video*, „FDD’s Long War Journal”, 21.03.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/03/al-qaeda-group-jnim-releases-high-level-production-video.php>

Weiss C., *Al Qaeda has launched more than 100 attacks in West Africa in 2016*, „FDD’s Long War Journal”, 08.06.2016, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/06/over-100-al-qaeda-attacks-in-west-africa-since-beginning-of-the-year.php>

Weiss C., *AQIM claims massive suicide attack on Malian base*, „FDD’s Long War Journal”, 18.01.2017, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/01/suicide-attack-targets-military-base-in-northern-mali.php>

Weiss C., *AQIM claims two attacks in northern Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 30.11.2016, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/11/aqim-claims-two-attacks-in-northern-mali.php>

C. Weiss, *Al Qaeda’s JNIM claims suicide assault in Timbuktu*, „FDD’s Long War Journal”, 20.04.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/04/al-qaedas-jnim-claims-suicide-assault-in-timbuktu.php>

Weiss C., *Al Murabitoon claims Mali hotel siege*, „FDD’s Long War Journal”, 10.08.2015, <https://www.longwarjournal.org/archives/2015/08/al-murabitoon-claims-mali-hotel-siege.php>

Weiss C., *Analysis: Jihadist exploitation of communal violence in Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 17.06.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/07/analysis-jihadist-exploitation-of-communal-violence-in-mali.php>

Weiss C., *France kills top Islamic State in the Greater Sahara commander in northern Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 27.08.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/france-kills-top-islamic-state-in-the-greater-sahara-commander-in-northern-mali.php>

Weiss C., *Islamic State’s Sahara branch claims first attack in Burkina Faso*, „FDD’s Long War Journal”, 4.09.2016, <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/09/islamic-states-sahara-branch-claims-attack-in-burkina-faso.php>

Weiss C., *JNIM portrays its fight as part of Al Qaeda’s global jihad*, „FDD’s Long War Journal”, 2.10.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/10/jnim-portrays-its-fight-as-part-of-al-qaedas-global-jihad.php>

Weiss C., *JNIM targets Malian base in suicide assault*, „FDD’s Long War Journal” 8.05.2017, <http://www.longwarjournal.org/archives/2017/05/jnim-targets-malian-base-in-suicide-assault.php>

Weiss C., *State adds Islamic State in the Greater Sahara to terrorist list*, „FDD’s Long War Journal”, 16.05.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/05/state-adds-islamic-state-in-the-greater-sahara-to-terrorist-list.php>

Weiss C., *Suicide assault targets African coalition military base in central Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 29.06.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/06/suicide-assault-targets-african-coalition-military-base-in-central-mali.php>

What is Salafism and should we be worried?, <http://www.theweek.co.uk/politics/6073/what-salafism-and-should-we-be-worried>

Weiss C., *Tuareg alliance claims recovery of US Special Forces vehicle from Niger ambush*, „FDD’s Long War Journal”, 14.03.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/03/tuareg-alliance-claims-recovery-of-us-special-forces-vehicle-from-niger-ambush.php>

Weiss C., *Tuareg alliance reports more clashes with Islamic State-loyal militants*, „FDD’s Long War Journal”, 3.04.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/04/tuareg-alliance-reports-more-clashes-with-islamic-state-loyal-militants.php>

Weiss C., *Veteran Malian jihadist surrenders to Algeria*, „FDD’s Long War Journal”, 12.08.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/veteran-malian-jihadist-surrenders-to-algeria.php>

Wilts A., *Niger ambush that killed 4 US soldiers came after ‘massive intelligence failure’*, „The Independent”, <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/isis-niger-ambush-us-soldiers-trump-intelligence-failure-what-happened-a8012211.html>

[1] Więcej w: K. Danielewicz, *Terroryzm w Afryce, Geneza oraz przebieg konfliktu w Mali w latach 2012–2014*, Oświęcim 2016.

[2] Misja MINUSMA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali) została powołana na podstawie Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2100 z 25 kwietnia 2013 r. Zgodnie z rezolucją 1 lipca 2013 r. miała ona przejąć odpowiedzialność od misji AFISMA (African-led International Support Mission). MINUSMA, która otrzymała wstępny mandat na okres 12 miesięcy, docelowo miała liczyć 11 200 osób personelu wojskowego oraz 1440 policjantów, rozmieszczonych na terenie rejonów objętych konfliktem w Mali. Do najważniejszych zadań MINUSMA należało: stabilizacja kluczowych rejonów zamieszkałych przez Malijczyków oraz wsparcie procesu ponownego ustanawiania oficjalnych władz malijskich; wspieranie wprowadzania w życie mapy drogowej dla Mali, włączając w to dialog polityczny i proces wyborczy; ochrona cywilów i personelu ONZ; promocja i ochrona praw człowieka; wsparcie akcji humanitarnej; ochrona obiektów kultury; wsparcie dla narodowych i międzynarodowych organów wymiaru sprawiedliwości. Dodatkowo rezolucja 2100 dawała siłom francuskim prawo do zastosowania niezbędnych środków dla pomocy MINUSMA-ie w przypadku zagrożenia od początku jej działalności do końca obowiązywania mandatu. Resolution 2100 (2013), Adopted by the Security Council at its 6952nd meeting, on 25 April 2013, United Nations S/RES/2100 (2013),

http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2100.pdf, 10.02.2014.

[3] Francuska misja wojskowa, która zastąpiła operację Serval. Więcej w dalszej części tekstu.

[4] *Report of the Secretary-General on the situation in Mali*, United Nations Security Council, S/2018/273,

29.03.2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1807893.pdf>, s. 5–6, 02.07.2018.

[5] Ibidem, s. 7–8

[6] Ibidem, s. 9–10.

[7] Ibidem, s. 7–8.

[8] C. Weiss, *Analysis: Jihadist exploitation of communal violence in Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 17.06.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/07/analysis-jihadist-exploitation-of-communal-violence-in-mali.php>, 17.07.2018

[9] W Nigrze 60% ludzi to młodzież poniżej 18 roku życia. *The Central Sahel: A Perfect Sandstorm*, Africa Report number 227, 25 June 2015, „International Crisis Group”, s. 8.

[10] Salafizm jest radykalnym odłamem islamu, często używanym zamiennie z wahabizmem, co nie do końca jest słuszne. Wyznawcy salafizmu nawołują i dążą do wprowadzenia czystego islamu z czasów Proroka Mahometa. Wierzą w możliwość utworzenia państwa islamskiego z szariatem jako źródłem obowiązującego prawa. Często wyznawcy salafizmu, tzw. salafi jihadis, dopuszczają się ataków przemocy, w tym terrorystycznych, na całym świecie w imię wprowadzenia swojej wizji świata. *What is Salafism and should we be worried?*,

<http://www.theweek.co.uk/politics/6073/what-salafism-and-should-we-be-worried>, 16.02.2014.

[11] *The Central Sahel...*, s. 10–11.

[12] *Report of the Secretary-General on the situation in Mali...*, s. 5–6.

[13] Ibidem, s. 7–8.

[14] Organizacja o zabarwieniu radykalnego islamu utworzona w 2011 r. przez jednego z ważnych liderów Tuaregów Iyada Ag Ghaly’ego. Najważniejszym czynnikiem, który popchnął go do utworzenia własnej organizacji Ansar Dine, było odrzucenie jego propozycji większej integracji Tuaregów wokół radykalnego islamu salafi, tożsamego do wyznawanego przez Al-Kaidę Północnego Maghrebu (AQIM). B. Lecocq i in., *One Hippopotamus and Eight Blind Analysts: A multivocal analysis of the 2012 political crisis in the divided Republic of Mali Extended Editors Cut**, <http://bamakobruce.files.wordpress.com/2013/04/lecocq-mann-et-al-hippo-directors-cut.pdf>, 29.12.2013.

[15] MUJAO to organizacja terrorystyczna, nazwana tak od skrótu francuskiej nazwy organizacji „Mouvement pour le Tawhîd et du Jihad en Afrique de l’Ouest” (wersja angielska brzmi: „The Movement for Oneness and Jihad in West Africa” – MOJWA). Organizacja powstała w 2011 r. w nie do końca jasnych okolicznościach. Mogło być to wynikiem swego rodzaju sprzeciwu członków AQIM, którzy nie byli Algierczykami i przez to nie byli dopuszczani do władzy w AQIM. Liderem MUJAO był Mauretańczyk Hamada Ould Mohamed Kheirou (alias Abou Qumqum). MUJAO odwoływała się do swoich związków z Osamą bin Ladenem, Mullahem Omarem oraz kilkoma innymi ważnymi historycznie osobami, zaangażowanymi w historię dżihadu w zachodniej Afryce i regionalną walkę z kolonistami. D. Cristiani, *West Africa’s MOJWA Militants – Competition for al-Qaeda in the Islamic Maghreb?*, *Terrorism Monitor* Volume: 10 Issue: 7, 6 April 2012, s. 6–7, http://www.jamestown.org/uploads/media/TM_010_Issue07_02.pdf, 31.07.2013.

[16] Al-Kaida Islamskiego Magrebu (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb – AQIM) jest organizacją terrorystyczną obejmującą swoim działaniem północne rejony Afryki, szczególnie regiony Sahary i Sahel. AQIM czerpie swoje korzenie z działalności algierskiej islamskiej grupy zbrojnej GIA – Armed Islamic Group, która później przekształciła się w algierskie ugrupowanie zbrojne Group for Preaching and Combat (GSPC), a następnie w 2007 r. w AQIM. Więcej w: K. Danielewicz, *Geneza powstania oraz ewolucja działalności terrorystycznej Al-Kaidy Islamskiego Magrebu (AQIM)*, Polskie Centrum Analityczne, <https://pca.edu.pl/instytut-analityczny/publikacje-naszych-ekspertow/geneza-powstania-aqim/>, 09.02.2019.

[17] Organizacja, której liderem był Mokhtar Belmokhtar, wywodziła się z AQIM. W 2012 r. Belmokhtar, kierując batalionem AQIM, utworzył własną grupę o nazwie Al-Mouthalimin, która następnie po połączeniu z innymi mniejszymi grupami zmieniła nazwę na Al-Murabitoon. Niektóre źródła podawały, że nastąpiło to poprzez połączenie MUJAO z Al-Mouthalimin, jednak często później występowały obie nazwy. K. Danielewicz, *Terroryzm w Afryce...*, s. 65–68.

[18] *Un nouvel attentat contre les casques bleus de l’ONU a fait six blessés à Gao*, http://malijet.com/actualite_dans_les_regions_du_mali/rebellion_au_nord_du_mali/120165-un-nouvel-attentat-contre-les-casques-bleus-de-l%E2%80%99onu-a-fait-six-.html, 4.01.2015

[19] C. Weiss, *Al Murabitoon claims Mali hotel siege*, „FDD’s Long War Journal”, 10.08.2015, <https://www.longwarjournal.org/archives/2015/08/al-murabitoon-claims-mali-hotel-siege.php>, 17.08.2018.

[20] Zostało ono ogłoszone przez Abdelmaleka Droukdela, emira AQIM poprzez media AQIM – Al Andalus Media.

[21] Wcześniej, jeszcze w sierpniu 2015 r., Al-Murabitoon zaatakował także hotel w Sevaré, zabijając 12 osób. C. Weiss, *Al Qaeda attacks hotel in Burkina Faso*, „FDD’s Long War Journal”, 15.01.2016, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/01/al-qaeda-attacks-hotel-in-burkina-faso.php>, 24.08.2018.

[22] AQIM publikuje później zdjęcia napastników, natomiast prokurator Malijski prowadzący śledztwo podaje, że dowody świadczą o odpowiedzialności Al-Murabitoon. A. Lebovich, *The Hotel Attacks and Militant Realignment in the Sahara-Sahel Region*, „Combating Terrorism Center at West Point”, January 2016, volume 9, Issue 1, www.ctc.usma.edu/sentinel, s. 22–27

[23] Autor artykułu miał okazję przebywać w tym hotelu w 2014 r. W hotelu było widać obecność wielu pracowników linii lotniczych z całego świata.

[24] A. Lebovich, *The Hotel Attacks...*, s. 22–27

[25] C. Weiss, *Al Qaeda has launched more than 100 attacks in West Africa in 2016*, „FDD’s Long War Journal”, 08.06.2016, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/06/over-100-al-qaeda-attacks-in-west-africa-since-beginning-of-the-year.php>, 20.08.2018.

[26] C. Weiss, *AQIM claims two attacks in northern Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 30.11.2016, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/11/aqim-claims-two-attacks-in-northern-mali.php>, 20.08.2018.

[27] Oświadczenie zostało podpisane przez sekretarza generalnego grupy Oumara Aldjana. Powiedział on, że pomimo używania w czasie ataków okrzyku „Allahu Akbar” grupa ta nie ma nic wspólnego z dżihadystami. B. Ahmed, *17 Soldiers Killed, 35 Wounded in Attack on Mali Army Base*, „ABC News”, 19.07.2016, <http://abcnews.go.com/International/wireStory/10-soldiers-killed-38-wounded-attack-mali-army-40695449>, 22.07.2016.

[28] *Militants strike north Mali airports with suicide truck, rockets*, „Reuters”, 30.11.2016, <https://www.reuters.com/article/us-mali-security-idUSKBN13P208>, 20.08.2018.

[29] C. Weiss, *AQIM claims two...*

[30] Idem, *AQIM claims massive suicide attack on Malian base*, „FDD’s Long War Journal”, 18.01.2017, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/01/suicide-attack-targets-military-base-in-northern-mali.php>, 4.02.2019, także: S.A. Anara, *UPDATE 6-Al Qaeda says Mali attack punishment for cooperation with France*, „Reuters”, 18.01.2017, <https://af.reuters.com/article/maliNews/idAFL5N1F85SD?sp=true>, 04.02.2019.

[31] T. Joscelyn, *Analysis: Al Qaeda groups reorganize in West Africa*, „FDD’s Long War Journal”, 13.03.2017, <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/03/analysis-al-qaeda-groups-reorganize-in-west-africa.php>, 04.02.2019.

[32] C. Weiss, *JNIM targets Malian base in suicide assault*, „FDD’s Long War Journal” 8.05.2017, <http://www.longwarjournal.org/archives/2017/05/jnim-targets-malian-base-in-suicide-assault.php>, 26.05.2017.

[33] Idem, *Al Qaeda group JNIM releases high-level production video*, „FDD’s Long War Journal”, 21.03.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/03/al-qaeda-group-jnim-releases-high-level-production-video.php>, 26.03.2018.

[34] T. Joscelyn, *Analysis: Al Qaeda...*

[35] *Tombouctou: la MINUSMA et Barkhane contrent des attaques terroristes*, Armee Francaise, 15.04.2018, <https://www.facebook.com/notes/arm%C3%A9e-fran%C3%A7aise-op%C3%A9rations-militaires/tombouctou-la-minusma-et-barkhane-contrent-des-attaques-terroristes/1741100555935662/>, 17.8.2018.

[36] C. Weiss, *Al Qaeda's JNIM claims suicide assault in Timbuktu*, „FDD's Long War Journal”, 20.04.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/04/al-qaedas-jnim-claims-suicide-assault-in-timbuktu.php>, 17.08.2018.

[37] Idem, *Suicide assault targets African coalition military base in central Mali*, „FDD's Long War Journal”, 29.06.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/06/suicide-assault-targets-african-coalition-military-base-in-central-mali.php>, 16.07.2018.

[38] T. Joscelyn, *Analysis: Al Qaeda groups reorganize...*

[39] C. Weiss, *JNIM portrays its fight as part of Al Qaeda's global jihad*, „FDD's Long War Journal”, 2.10.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/10/jnim-portrays-its-fight-as-part-of-al-qaedas-global-jihad.php>, 7.10.2018.

[40] A. Lebovich, *The Hotel Attacks and Militant...*, s. 22–27

[41] Tzw. Państwo Islamskie swoje terytoria poszerza na dwa sposoby. Pierwszy polega na bezpośrednim włączaniu nowo podbitych terytoriów, drugi – na składaniu oświadczenia posłuszeństwa przez ugrupowania działające w innych krajach. Proces przyrzekania posłuszeństwa nazywa się *bayat*. Składanie takiego oświadczenia po jego zaakceptowaniu powoduje, że grupa czy osoba je składająca formalnie wchodzi pod rozkazy i kontrolę organizacji przyjmującej oświadczenie. W przypadku IS początek składania *bayat* przez osoby i organizacje trwa od czerwca 2014 r. Każdy przypadek składania deklaracji był wykorzystywany medialnie przez IS w celu pokazania globalnego zasięgu organizacji. Należy wspomnieć, że *bayat* nie jest procesem automatycznym i musi zostać przyjęte przez IS. Dzieje się to po zaakceptowaniu *bayat* przez lidera IS oraz nawiązaniu łączności pomiędzy daną grupą a IS, co pozwala na przesyłaniu między nimi rozkazów i informacji od IS. Pierwszą organizacją, której oświadczenie zostało przyjęte, była Khurasan (Afganistan-Pakistan). Oświadczenie złożone 13 października 2014 r. a zostało przyjęte 26 stycznia 2015 r. po 105 dniach oczekiwania.

D.

Milton,

M. al-'Ubaydi, *Pledging Bay'a: A Benefit or Burden to the Islamic State?*, „CTC SENTINEL”, Combating Terrorism Center at West Point, March 2015, Vol 8, Issue 3, s. 2–4.

[42] IS w zachodniej Afryce odnotował znaczące sukcesy, z których największym było złożenie oświadczenia *bayat* przez lidera Boko Haram – Abu Bakra Shekau, i zmiana nazwy Boko Haram na The Islamic State in West Africa (ISWA). T. Joscelyn, C. Weiss, *Islamic State recognizes oath of allegiance from jihadists in Mali*, „FDD's Long War Journal”, 31.10.2016, <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/10/islamic-state-recognizes-oath-of-allegiance-from-jihadists-in-west-africa.php>, 2.11.2016.

[43] Sahrawi oryginalnie był rzecznikiem prasowym i jednym z najważniejszych liderów MUJAO, które działało głównie w Gao. W trakcie okupacji miasta został wybrany na lidera Mujahideen Shura Council of the Islamic Emirate of Gao. C. Weiss, *State adds Islamic State in the Greater Sahara to terrorist list*, „FDD's Long War Journal”, 16.05.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/05/state-adds-islamic-state-in-the-greater-sahara-to-terrorist-list.php>, 28.05.2018.

[44] Idem, *Islamic State's Sahara branch...*

[45] Idem, *State adds Islamic State in the Greater...*

[46] Działania Amerykanów w Nigrze nie były szeroko znane nawet senatorom amerykańskim do momentu śmierci żołnierzy. W związku z walkami przeciwko ISIS w Nigrze służbę pełniło około 800–1000 żołnierzy amerykańskich. V. Volcovici, *U.S. senators seek answers on U.S. presence in Niger after ambush*, „Reuters”, 22.10.2017, <http://www.reuters.com/article/us-indonesia-usa-military/indonesia-demands-answers-after-military-chief-denied-u-s-entry-idUSKBN1CR0CB>, 22.10.2017.

[47] J. Burke, *US special forces deaths in Niger lift veil on shadow war against Islamists in Sahel*, „The Guardian”, 15.10.2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/15/sahel-niger-us-special-forces-islamists>, 15.10.2017.

[48] M. Sampathkumar, *Niger attack: FBI is now involved in the investigation into four US soldiers' deaths*, „The Independent”, <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/niger-attack-dead-us-soldiers-killed-fbi-investigation-africa-james-mattis-la-david-johnson-a8011411.html>, 20.10.2017.

[49] A. Wilts, *Niger ambush that killed 4 US soldiers came after 'massive intelligence failure'*, „The Independent”, <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/isis-niger-ambush-us-soldiers-trump-intelligence-failure-what-happened-a8012211.html>, 21.10.2017.

[50] B. Starr, Z. Cohen, *What we know and don't know about the deadly Niger attack*, „CNN”, 20.10.2017, <http://edition.cnn.com/2017/10/18/politics/us-niger-investigation-what-we-know/index.html>, 21.10.2017.

[51] J. Burke, *US special forces deaths in Niger...*

[52] GATIA to grupa skupiająca prorządowe organizacje zbrojne, które podpisały Platforme Alliance. Działają one wspólnie na północnych terenach Mali. Z kolei MSA została założona w 2017 r. przez byłych członków grup działających (zwolenników Azawadu) na terenach Azawadu (pro-Azawad), które zawarły sojusz z GATIA i działają wspólnie z siłami Francji i Mali przeciwko dżihadystów i Tuaregom na północy. C. Weiss, *Tuareg alliance reports more clashes with Islamic State-loyal militants*, „FDD's Long War Journal”, 3.04.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/04/tuareg-alliance-reports-more-clashes-with-islamic-state-loyal-militants.php>, 2.09.2018.

[53] C. Weiss, *Tuareg alliance claims recovery of US Special Forces vehicle from Niger ambush*, „FDD's Long War Journal”, 14.03.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/03/tuareg-alliance-claims-recovery-of-us-special-forces-vehicle-from-niger-ambush.php>, 18.03.2018.

[54] Idem, *Tuareg alliance reports more...*

[55] W lutym 2018 roku Amerykanie umieścili na liście komórki IS w takich krajach, jak: Zachodnia Afryka, Bangladesz, Egipt, Filipiny, Tunezja, Somalia. Wcześniej na liście organizacji terrorystycznych znalazły się komórki IS działające w takich krajach, jak: Synai, Libia, Algieria, Afganistan, Północny Kaukaz i Indonezja. ISGS prowadzi swoje działania m.in. w Burkina Faso, Nigrze i Mali. Idem, *State adds Islamic State...*

[56] *Armee Francaise – operation militaires*, Facebook.com/Armeefrancaise
Twitter.com/EtatMajorFR, <https://www.facebook.com/notes/arm%C3%A9e->

fran%C3%A7aise-op%C3%A9rations-militaires/op%C3%A9ration-men%C3%A9e-par-la-force-barkhane-le-26-ao%C3%BBt-dans-la-r%C3%A9gion-de-m%C3%A9naka/1922970704415312/, 02.09.2018.

[57] C. Weiss, *France kills top Islamic State in the Greater Sahara commander in northern Mali*, „FDD’s Long War Journal”, 27.08.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/france-kills-top-islamic-state-in-the-greater-sahara-commander-in-northern-mali.php>, 02.09.2018.

[58] *The Central Sahel...*, s. 19–20.

[59] *Report of the Secretary-General on the situation in Mali...*

[60] *Security Council Report, Monthly Forecast, Mali, April 2018*, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/2018_04_forecast.pdf, 20.09.2018, s. 14–15.

[61] *The Charter for Peace and National Reconciliation* – dokument został przegłosowany w Algierii we wrześniu 2005 r. w celu poprawy sytuacji bezpieczeństwa i zakończenia konfliktu w tym kraju. W rezultacie około 2200 więźniów oskarżonych o przemoc zostało zwolnionych. Do sierpnia 2006 r. 300 członków organizacji terrorystycznych złożyło broń. *Algeria: The Charter for Peace and National Reconciliation and the evolution of the violence in Algeria*, <http://www.refworld.org/docid/46fb72f6a.html>, 27.08.2018.

[62] N. Khider, *EXCLUSIVE: Sahel al-Qaeda offered immunity in ‘secret French-backed deal’*, „Middle East Eye”, 23.04.2018, <https://www.middleeasteye.net/algeria-france-mali-secret-agreement-militant-surrender>, 27.08.2018.

[63] Bady, malijski Arab, jest odpowiedzialny za porwania zachodnich obywateli cywilów, działając w ramach AQIM. W trakcie okupacji Mali w latach 2012–2013 ze swoimi ludźmi należał do MUJAO. Później po odłączeniu od MUJAO utworzył Katibat Salahidin, który ponownie przyłączył się do starej organizacji w ramach JNIM na początku 2017 r. Później odłączył się od JNIM i złożył oświadczenie lojalności Abu Bakrowi al-Baghdadiemu (ISIS) i dołączył do ISGS. W ramach ISGS jego grupa przeprowadziła szereg ataków terrorystycznych na północy Mali, skierowanych głównie przeciwko lojalnym rządowi w Bamako Tuaregom. C. Weiss, *Veteran Malian jihadist surrenders to Algeria*, „FDD’s Long War Journal”, 12.08.2018, <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/08/veteran-malian-jihadist-surrenders-to-algeria.php>, 16.08.2018.

[64] *The Central Sahel...*

[65] *Ibidem*.

[66] Dodatkowo 314 ludzi zostało przeniesionych z bazy logistycznej w Bamako do baz operacyjnych MINUSMY w grudniu 2017 r., co dało oszczędności w kwocie 81 000 dolarów z wynajmu. *Report of the Secretary-General...*, s. 12–15

[67] A. Blicharz, *ONZ wzmocni kontyngent sił pokojowych w Mali*, „Nowa Strategia”, 1.07.2016, <http://www.nowastrategia.org.pl/onz-wzmocni-kontyngent-sil-pokojowych-w-mali/>, 17.07.2017.

[68] *Report of the Secretary-General on the situation in Mali...*

[69] Ibidem.

[70] *Security Council Report, Monthly Forecast...*

[71] *Koniec misji NH90 w Mali*, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 08/2018, s. 57.

[72] *Niemieckie Tigery wracają z Mali*, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 07/2018, s. 61.

[73] K. Kubiak, *Chińska baza nad Zatoką Adeńską*, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 10/2017, s. 74.

[74] *Brytyjskie Chinooki przybyły do Mali*, „Raport, Wojsko Technika Obronność”, 08/2018, s. 61.

[75] C. Weiss, *Al Qaeda has launched more than 100 attacks...*